

Liviu Papadima

### **Ia să-mi dai tu mie seamă...**

De la călătoriile cu luntrea lui Caron la cele ce autoturismul sau cu avionul, transgresarea spațiilor a fost mereu însoțită de proceduri mai mult sau mai puțin ritualizate. Riturile "de trecere" ale omului modern, călător cu voie sau fără de voie printr-un univers al experienței segmentat mai degrabă spațial decât temporal, și-au pierdut rostul regulator, preschimbându-se în incidente traumatiche, încărcate de sentimentul neputinței și al arbitrarului. Formalitățile de vamă au devenit teste de validare a identității, pe de o parte, căi de inițiere în jocurile puterii, pe de cealaltă.

Prezenta comunicare se referă la relatările literaților-călători români din secolul al XIX-lea privind traversarea punctelor vamale de tot felul, fie că este vorba despre barierele de la marginea orașului, de granițele interstatale sau chiar de „vămile cucului” – puncte de trecere clandestină. Astfel de mărturii se găsesc atât în scrieri literare din epocă, cât și în jurnale de călătorie sau în texte private – jurnale intime, corespondență etc. – ale unor scriitori precum Alecu Russo, M. Kogălniceanu, I. Heliade-Rădulescu, Ion Ghica, I. L. Caragiale ș.a. Pe baza lor se poate reconstrui evoluția formelor de experimentare a alterității teritoriale pe parcursul modernizării societății românești, odată cu intensificarea fără precedent a contactelor cu diferite zone geografice.